



Warszawa, dnia 1 czerwca 2024 r.

## **Recenzja rozprawy doktorskiej**

**Pani magister Wanesa Choptiana – Mańka**

**pt. „Ochrona kredytobiorców – konsumentów w prawie Stanów Zjednoczonych, w prawie Unii Europejskiej oraz prawie polskim”**

**(maszynopis), s. 346**

Dla oceny pracy doktorskiej szczególnie ważne jest zwrócenie uwagi na dobór właściwego tematu i jego sformułowanie, znaczenie zawartej w nim treści i doniosłość oraz sposób realizacji celów rozprawy. Otóż chcę podkreślić, że temat rozprawy doktorskiej Pani Wanesy Choptiana – Mańka „Ochrona kredytobiorców – konsumentów w prawie Stanów Zjednoczonych, w prawie Unii Europejskiej oraz prawie polskim” został trafnie dobrany i dobrze sformułowany.

Na wstępie podkreślenia wymaga, iż Doktorantka wybrała niezwykle użyteczną i aktualną tematykę, która dobrze uzupełnia dotychczas opublikowane artykuły naukowe w tym obszarze.

Doktorantka słusznie zauważa, że konsumenci na podstawie regulacji obowiązujących w wielu jurysdykcjach cieszyć się mogą coraz większym wachlarzem uprawnień, chroniących przed nadużyciami ze strony przedsiębiorców – co jest elementem szeroko rozumianej ochrony praw konsumentów – wynikającym z szeregu aspektów politycznych i ekonomicznych.

Na marginesie jednak, nie sposób nie dostrzec, iż ta dążność prawodawców do stałego „polepszania” prawnej sytuacji konsumentów, w coraz większym stopniu może być jednak traktowana jako nieuprawnione naruszanie praw i wolności przedsiębiorców, a nawet swoistą dysharmonię regulacyjną w obszarze norm chroniących bezpieczeństwo



obrotu prawnego. Dzieje się tak dlatego, iż powielokroć dla klasy politycznej większe znaczenie ma „kupowanie spokoju społecznego” obliczonego na łatwe pozyskanie popularności politycznej – niż rzeczywiste potrzeby rynkowe. Zatem jako osoba krytycznie oceniająca przesadną i nadmiarową prokonsumencką wykładnię prawa oraz prokonsumenckie wzmoczenie legislacyjne – z tym większą przyjemnością zapoznałem się z ocenianą rozprawą.

W tym zakresie Doktorantka doszła do bardzo istotnej konkluzji mianowicie, wskazała, iż pomimo okoliczności przyznania w systemie amerykańskim i europejskim coraz to większych uprawnień konsumenckich – to jednak poziom skuteczności ochrony tych praw w rozstrzygnięciach sądowych bywa dla konsumentów niekorzystny. Interesujące jest w szczególności podkreślenie przez Doktorantkę pewnej paradoksalnej zależności, iż w ostatnich latach dochodzi do gwałtownego wzrostu naruszeń praw konsumentów – przy jednoczesnym wzroście prawnej ochrony konsumentów – jako przyjętego modelu ochrony. To wszystko powoduje, iż otwartym pozostaje pytanie o jakość tego modelu ochrony, przy jego ilościowym i aksjologicznym wzmoczeniu. I to pytanie, jak zakładam, stało u podstaw podjęcia przez Doktorantkę przedmiotowego trudu badawczego.

Doktorantka w swojej pracy w interesujący sposób zestawia europejski i amerykański model ochrony praw konsumentów, ukazując ich różnice oraz elementy wspólne – podkreślając przy tym, iż model amerykański leżał u podstaw przyjęcia określonych ram modelu europejskiego w zakresie ochrony praw konsumentów, co uzasadnia przeprowadzenie analiz komparatystycznych w ocenianej rozprawie.

W tym kontekście Doktorantka uzasadnia przyjęty w dysertacji cel pracy, którym jest zidentyfikowanie najskuteczniejszych instrumentów ochrony praw konsumentów, w oparciu o analizę prawnoporównawczą regulacji prawa amerykańskiego, prawa unijnego i prawa polskiego.



Aby zrealizować tak określony cel pracy, Pani Magister formułuje trzy pytania badawcze, niejako „wychodzące” od analizy instytucji prawa amerykańskiego, a które sprowadzają się do oceny modelu amerykańskiego, jego ewentualnej transpozycji do systemów prawa unijnego oraz prawa polskiego, a także porównania skuteczności prawnych mechanizmów we wszystkich trzech przywołanych jurysdykcjach.

Realizacja zamiaru badawczego Doktorantki opiera się na czytelnym, proporcjonalnym i dobrze przygotowanym (6) sześciu rozdziałach, jak i stosownym Wstępie oraz Konkluzjach i wnioskach *de lege ferenda*.

W sferze wnioskowej swojej pracy Doktorantka ukazuje bardzo duże zróżnicowanie w zakresie rzeczywistej ochrony praw konsumentów, przy wykorzystaniu aktualnie obowiązujących instrumentów prawnych. Efektywność tych instrumentów, zdaniem Doktorantki, nie może podlegać jednoznacznej ocenie. Dlatego też, Doktorantka – w konsekwencji do własnych ustaleń – na zakończenie przeprowadzanych analiz formuje intersujące wnioski *de lege ferenda*.

W mojej osobistej ocenie jeden z wniosków, który sprowadza się do tego, aby zamiast wprowadzania nowych instrumentów prawnych – podejmować działania edukacyjne na rzecz konsumentów, mające zwiększać ich świadomość o zagrożeniach wynikających z usług finansowych – zasługuje na szczególną uwagę.

Reasumując, z zaproponowanym w swojej dysertacji przez Doktorantkę tokiem rozumowania trudno się nie zgodzić, zaś całość przeprowadzonych badań i wniosków w recenzowanej pracy jest wielowątkowy, ale jednocześnie spójny i niebudzący wątpliwości.

Jednak trafność wyboru tematu, prawidłowe określenie obszaru badawczego i celów rozprawy jeszcze nie gwarantują ostatecznego sukcesu. Ten bowiem zależy w ogromnym stopniu od bazy źródłowej jaką Doktorantka wykorzystuje w toku



prorowadzonych studiów i badań. W przypadku ocenianej rozprawy doktorskiej należy stwierdzić, że literatura ta została zgromadzona w rozmiarze jak sądzę - co najmniej optymalnym. Zarówno ilość przywołanych w rozprawie pozycji literatury naukowej, a także literatury zagranicznej oraz staranna selekcja autorów i ich dzieł zasługuje na uznanie - ze szczególnym uwzględnieniem znacznej ilości pozycji zagranicznych.

Należy również podkreślić, że założonemu celowi pracy towarzyszyły adekwatne metody badawcze. W ocenianej pracy Doktorantka wykorzystwała przede wszystkim metodę dogmatyczno-prawną, uzupełnioną metodą prawnoporównawczą, która ma istotne znaczenia dla prowadzonych wywodów w tej rozprawie. Zastosowane techniki badawcze to głównie badania literaturowe, analiza i krytyka piśmiennictwa, badania dokumentów oraz analiza materiałów zagranicznych. Nadto, dodać należy, iż praca jest znakomicie udokumentowana, a przypisy - zwłaszcza ich sporządzenie - nie budzą wątpliwości. Konstrukcja pracy jest prawidłowa i podporządkowana wymogom płynącym ze sformułowania tematu, jak i celom stawianym sobie przez Doktorantkę.

Reasumując, jako jeden z pierwszorzędnych walorów rozprawy Pani Magister Wanesy Choptiana - Mańka należy wskazać solidność prezentacji, ukazywanie zjawisk, procesów i instytucji w ich pełnej złożoności. W znakomitej większości ustalenia Doktorantki są rzetelne, dobrze uzasadnione, oparte na optymalnej bazie bibliograficznej i merytorycznie trafne.

Należy podkreślić również, że rozprawa napisana została z dużą kulturą słowa, językiem komunikatywnym, z wyraźnym dążeniem do jasności prezentacji i w zasadzie może zostać opublikowana.

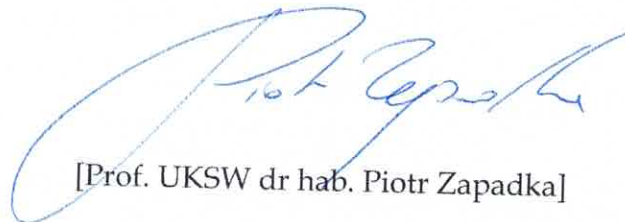
Zauważalną i bardzo cenną cechą Doktorantki jest generalna umiejętność dokonywania syntetycznego przybliżania zagadnień, które ze swojej istoty są bardzo rozległe zakresowo. Doktorantka, co do zasady, nie uległa pokusie „opisywania wszystkiego” co bardzo dobrze świadczy o wewnętrznej dyscyplinie naukowej i bardzo dobrym



warsztacie prawniczym. Umiejętności prawnicze w obszarze przybliżania i analizy aktów prawnych, dokonywania wykładni prawa oraz korzystania z dorobku doktryny przedmiotu, także nie budzą wątpliwości. Praca przy tym opatrzona została licznymi przypisami, które przekaz Doktorantki czynią bardziej atrakcyjnym, dając czytelnikowi szerszy pogląd na opisywaną instytucję.

Na koniec pragnę podkreślić, iż przedłożona rozprawa doktorska Pani Magister Wanesy Choptiana - Mańka zasługuje na w pełni pozytywną ocenę. Odpowiada ona wymogom stawianym pracom doktorskim, gdyż Doktorantka dowiodła znajomości regulacji prawnych, i literatury przedmiotu.

**Reasumując swoją recenzję, oceniam przedstawioną mi rozprawę doktorską Pani mgr Wanesy Choptiana - Mańka pozytywnie i wnoszę o dopuszczenie Pani mgr Wanesy Choptiana - Mańka do dalszych stadiów przewodu doktorskiego.**



[Prof. UKSW dr hab. Piotr Zapadka]